

Havlovo Odcházení - divadlo, nebo film?

22.3.2011 ČT 24 str. 7 22:00 Události, komentáře

Knihovna Václava Havla

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Autor předlohy, scenárista, režisér a bývalý prezident v jedné osobě. **Václav Havel** dnes představil svůj první film Odcházení. Film očekávaný dlouho a zevrubně diskutovaný a popravdě řečeno také rozporuplně přijímaný.

/ Ukázka /

redaktor

Napůl film, napůl divadlo. Havlovo Odcházení se ale podle kritiků někdy možná až příliš drží původního textu a divadelní stylizace.

Vojtěch RYNDA, filmový kritik

Filmová řeč se tam opravdu moc nepoužívá, nebo když, tak velmi chtěně, když třeba těch frontálních kompozic je už moc, tak kamera tam začne zběsile jezdit okolo, aby vypadalo, že se tam něco filmového děje.

redaktor

Přesto ale filmový kabát dává hře nový rozměr. A to například u hereckých výkonů.

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

Film je to v těch okamžicích, kdy tam právě vystupují v těch drobných výrazných postavách například Vlasta Chramostová, Jiří Macháček. To jsou filmové postavy par excellence.

redaktor

Film je oceňován pak především proto, že vrací do filmu estetiku absurdity, která u nás od 60. let na plátně byla vidět jen zřídka. Na československé filmové databázi má snímek zatím hodnocení 35 %.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Martin C. Putna, ředitel **knihovny Václava Havla**. Proti němu Jan Kerbr, redaktor Divadelních novin. Pánové, dobrý večer.

Martin C. PUTNA, literární historik

Dobrý večer.

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

Dobrý večer.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Můžeme se přidržit toho procentuálního hodnocení? Jaký je film Odcházení, pane Kerbre?

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

35 je podle mě málo, já bych tomu dal víc. Přece jenom ...

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

90?

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

To ne, to ne. Tak mezi 50, 60.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Dobře.

Martin C. PUTNA, literární historik

Já bych to na procenta nehodnotil.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Vy byste to nehodnotil. Na druhou stranu o filmu Odcházení se už mnoho měsíců mluví jako o velké události. Plakáty s Josefem Abrahámem hledí doslova z každého rohu. Není i tento fakt, ta veliká medializace jedním z důvodů, proč je film přijímám mnoha kritiky rozporuplně, pane Kerbre?

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

No, tak to je v podstatě pro film strašně nenormální situace, myslím si. Pro jeho střizlivé hodnocení, protože to všechno, co se kolem odehrává, tak vzbuzuje spoustu nejenom očekávání, ale také emocí. Dokonce v některých, na některých webových nosičích, že jo, se z toho stává politikum, že se tam dokonce příznivci a nepřiznivci napadají a přerůstá to z názoru na film prostě v konfrontaci názorů politických, což si myslím, že je nešťastné pro hodnocení uměleckého díla.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Myslíte, je možné, aby se od toho všeho někdo oprostil? Aby se oprostil od toho, že režisérem je právě **Václav Havel** a hodnotil to jako film?

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

Asi to není možné úplně, ale přece jenom myslím, že ta snaha by měla být pro střizlivého hodnotitele co největší.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Pane Putno, z vašeho pohledu jste člověk jaksi blízký okruhu **Václava Havla**, tak proč on se pustil do tohoto možná dobrodružství, proč chtěl natočit film?

Martin C. PUTNA, literární historik

Myslím, že to bylo právě proto, že to bylo něco, co nikdy nedělal. Byla to taková jakoby touha. On tomu vždycky říkal ten mladistvý sen. A já použiji takového možná trochu ošklivého příkladu. Já mám na fakultě řadu studentů z takzvané Univerzity třetího věku. Já je mám strašně rád, to jsou úžasní posluchači, je to hrozně baví. Já s nimi diskutuje a zase neočekávám od nich vědeckou kariéru a vědecké výkony, takže tady bych to hodnotil jako takový zajímavý nápad starého pána, který na závěr kariéry si chce dopřát takovou radost a dopřeje si ji takovou, dopřeje si ji takovou hodně velkolepou.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Tedy v čele případné vaší recenze by mohlo stát absolventské dílo studenta Univerzity třetího věku?

Martin C. PUTNA, literární historik

A to není špatné.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

To nevím, jak by, co by tomu pan prezident říkal? V každém případě **Václav Havel** byl také na dnešní slavnostní premiéře. Na adresu kritik a zda se skutečně jedná pouze o filmový záznam divadelního představení, se tak sám také vyjádřil.

Václav HAVEL, autor a režisér filmu *Odcházení*, bývalý prezident

Já jsem se tím netrápil, jestli to vypadá víc jako divadlo nebo víc jako film. Já jsem to prostě udělal tak, jak se mi zdálo, že se to má udělat, tak jak jsem to cítil. A tím, kam to patří, nechť se zabývají kritici. To jim přenechám.

redaktorka

Sledujete kritiky?

Václav HAVEL, autor a režisér filmu *Odcházení*, bývalý prezident

Sleduju, ano. Mí přátelé filmoví režiséři mě varovali a říkali, abych odjel na Aljašku a vůbec žádnou kritiku nečetl. Já jsem řekl, že naopak to se zájmem budu číst a opravdu jsem to se zájmem četl.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Pane Kerbre, jak vy hledíte na film *Odcházení* v kontextu toho, co doposud **Václav Havel** napsal a vytvořil?

Jan KERBR, redaktor, *Divadelní noviny*

Já především jsem divadelní kritik a ne filmový, takže já jsem viděl 4 verze divadelní Havlovy hry *Odcházení* a to od tak renomovaných režisérů, jako je David Radok, a potom také Andrej Krob, také známý jako Havlův dvorní režisér a jeho velmi schopný vykládač. A je pro mě zajímavé, jak se třeba ty výklady, byť divadelní těchto výrazných režisérů liší od autorova pojetí samotného ve filmu. Týká se to třeba i různé prezentace vztahů mezi postavami. Co třeba u Andreje Kroba, který **Václavu Havlovi**, jak známo, dobře rozumí, kdy třeba v inscenaci v Hradci Králové prezentuje výrazně vztahy s těmi tajemníky, tak v tom filmu zvlášť ten vztah s tím pozitivním tajemníkem je téměř přehlédnutelný, i když Jiří Lábus je vynikající herec a je tam víc zvýrazněna ta rovina vztahů s přítelkyní Irenou v té prezentaci filmové. Takže takovéhle momenty si v tom člověk, když se dívá na ten film, vychytává a zajímají ho. Ale ty divadelní verze mě přitáhly víc než ta filmová. To musím přiznat.

Martin C. PUTNA, literární historik

Váháte nad otázkou. Neváhejte a položte ji.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Váhám nad otázkou. Děkuju. Víte, víte něco o tom, jak je sám autor spokojen se svým dílem?

Martin C. PUTNA, literární historik

Ne, o tom já skutečně nic nevím a ...

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Já jsem to nikde nezaznamenal.

Martin C. PUTNA, literární historik

Víte, já myslím, že celé je to trochu problém kontextu. My ten film vnímáme jakoby izolovaně, ale ono je zapotřebí ho vnímat v celém kontextu té poměrně složité psychologické osobnosti, která prošla mnohými proměnami a ke které především patří škleb. To jsou dvě základní havlovské polohy. Jedna je ta vážná, státnická, masarykovská, filozofická, *Dopisy Olze* a druhá je ten škleb. A to škleb věcem, které on sám jinak bere vážně, a dokonce škleb sobě samému, škleb svému vlastnímu okolí. A v tomto smyslu *Odcházení* jako hra je vynikající škleb na závěr.

Sobě samému, vlastní ženě, vlastní tchyni, vlastním tajemníkům ...

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

A Odcházení jako film?

Martin C. PUTNA, literární historik

A Odcházení jako film je samozřejmě nic více a ni méně než pokus převést tyto věci na plátno a některé věci možná jakoby v tom zvýraznit. Máte otázku na rtech, položte ji.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Dvě otázky. Nebylo by lepší, kdyby ten pokus udělal někdo jiný? A ta druhá otázka je taková, mám z vás pocit, pane Putno, jako kdybyste jinými slovy říkal víte, je to jenom pokus, že bych možná očekával, že řeknete je to výborný film.

Martin C. PUTNA, literární historik

Prosím vás, znáte někoho, kdo by si opravdu upřímně myslel, že to je výborný film? Já nikoho takového neznám. **Václav Havel** je jedna z nejvýznačnějších osobností českých, politických a kulturních dvacátého století. Byl by jí, i kdyby této věci nebylo. A tak jako, dejme tomu, Pavla Tigrida už nikdo nevzpomíná, že jo, vynikajícího významného novináře, politika, už téměř nikdo nevzpomíná, že na stará kolena byl neúspěšným ministrem kultury. Až jednou dílo **Václava Havla** bude uzavřeno, nikdo už nevzpomene na to, že na stará kolena si udělal takovouhle stařeckou legrácku.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Tak, pánové, děkuji pěkně za komentář a za návštěvu. Hezký večer.

Martin C. PUTNA, literární historik

Rádo se stalo.

Jan KERBR, redaktor, Divadelní noviny

Na shledanou.